

Kesin neticelerin tarihi portreleri

Kerim Suner'in 1851'den kalma 'Wet Collodion' tekniği ile çektiği kareler, temelini kendisine ait tarihi hesap makinesi koleksiyonundan alıyor

“Yenilgi bir seçenektir”. Bu söz bir eski bilgisayar ve hesap makinesi koleksiyoneri de olan Kerim Suner'in. Kendisi, sergisindeki bir yapıtın altında dikkat çeken bu felsefi sö-

zünü, NASA'nın ABD'nin Teksas eyaleti Houston kentindeki uzay merkezinde yer alan “Yenilgi bir seçenek değildir” sözünden hareketle ‘türetmiş’. Babası gibi, kendisi de bilgisayar mühendisi olan sanatçının 19'uncu yüzyıla özgü 'Wet Collodion' tekniğiyle fotoğrafladığı Calculus 101 dizisi, 22 Ocak'a dek İstanbul Nişantaşı'ndaki Art 212 sanat galerisinde izleniyor. Bir köşeye asılı nazar boncuğuyla, duyu ve akıl arasında sembolik bir diyalektik de üreten galerideki bu sevimli sözün bir de hikâyesi var. Galerideki eserler arasında bir de, 'kaza eseri' parçalanmış bir yapıt sergileniyor. 'Doğal' bir müdahale gibi.

Hazır nesnelere

Suner, sergisine konu olan tarihi hesap makinelerine birer hazır nesne, heykel gözüyle bakıyor. Kerim Suner'in sözünü ettiği ve bu sergide örneklerini gördüğümüz fotoğraf tekniği Wet Collodion, 1851'de Frederick Scott Archer tarafından geliştirilmiş. Aynı zamanda günümüze gelen hemen bütün fotoğraf tekniklerinin temelini oluşturan 'Wet Collodion', tıpkı hesap makinalarının unutulması gibi, zamanla yerini 'Dry Collodion'a bırakıp, unutulmuş.

Sanatçı ve bilim insanının anlattığına göre, bugünden farklı olarak bunların çoğu, vakti-

Kerim Suner'in eski bir fotoğrafçılık tekniğini kullandığı sergisi 22 Ocak'a dek Art 212'de.

le tek bir insanın tasarım ürünü. Hatasız hesap yapabilmek adına yıllar süren çalışmalar sonucunda tasarlanan bu makinelerin, bugün de çağlar boyunca hata yapmayan bir şeyler üretmeye çalışan insanlığa hizmet ettiğini söylüyor Suner. Onu, 15 yıldır ilgisine mazhar olan bu makinelerle ilgili serginin peşine takan sorular ise şunlar olmuş: “Nereden çıktı bu? Nasıl çıktı? Neler yaparak buraya gelindi?”

Kendisini hem duyu, hem de mantık insanı olarak nitelleyen ve felsefeden de keyif aldığı gizlemeyen sanatçı, bu tarihi hesap makinelerinin kendisindeki etkisini şöyle anlatıyor: “Bu kadar tutkuyla uğraşmamı sağlayan buradaki unutulmuşluk. Ben matematik ta-

rafına bakmıyorum bu işin. Zaten bunların çok fazla matematiği de yok. En fazla bölme yapıyorlar. Hem bunlarda hem de benim kullandığım teknikteki şey unutulmuşluk.

Bugün bizim yaptığımız, çok hızlı bir şekilde, hiç düşünmeden tüketmemiz. Başta teknoloji olmak üzere, her şeyi öyle hızlı tüketiyoruz ama hiçbir zaman için oturup düşünmüyoruz. Onun geçmişine bakmıyoruz. Kullandığımız hiçbir şeyi takdir etmiyoruz.

Hep bir 'yeni'lik peşindeyiz. Telefonumuz bile, iki yıl durunca bizi rahatsız etmeye başlı-

yor. Aman yenisi, aman yenisi, diye...”

Avusturyalı mühendis ve bilim adamı Curt Herzstark'ın Yahudi temerküz kampında tasarladığı 'Curta' makinesinin pozlandığı dramatik kareyle zenginleşen sergisindeki fotoğraflar için 'organik emek' ortaya koyan ve böylesi bir netice elde eden Suner, bugünkü dijital fotoğraf üretiminde in-

sanın emek düzeyini şu sözlerle sorguluyor: “Bugün bir fotoğraf çekip ortaya koyuyorsunuz. Dijital makina ile çektiniz, bilgisayarda 'edit' ettiniz. Printer ile bastınız. Bunun ne kadar sizin başarınız? Bunun ne kadar sizin yaptığınız bir şeylerle oldu? Ne kadar başka birilerinin yaptığı?”

Sıra Kapadokya'da

Suner'in bir sonraki proje hayali, Kapadokya. Bunun için gerekirse bir kamyonet arkasında, mobil bir karanlık oda bile tasarlamayı düşünüyor. Çünkü bütün üretimin, 15 dakikada bitmesi şart. Bu yüzden de bölgeye en az 4-5 kez gitmek gerekiyor. Sanatçının bir 'büyük hayali' ise, 1800'lerde yaşayan, İngiliz bilimci, filozof ve matematikçi Charles Babbage ile ilgili: “O dönemde onun tasarladığı bir makine var. Ama bunlarla kıyaslanacak çapta bir makine değil. 3 metreye 5 metre boyutlarında tamamen mekanik, tamamen kol gücüyle çalışan. O zamanlar mühendislerin kullandığı tablolar var. Sinüs, kosinüs hesaplamak kolay değil ama belirli sayıların sinüsünü, kosinüsünü, tanjantını buldukları tablolar var. Bu adam tabloları otomatik yapabilecek bir makine düşünüyor.

Tasarlıyor yapıyor ama bunu üretmesi bir türlü mümkün olmuyor. O zamanların tekniğinden, hem de kendi parasızlığından bu kalıyor. 2006-2007'de bu adamın dizaynını yapalım diye bayağı birkaç yüz bin dolarlık bütçe ayrılıyor ve yapıyorlar. Şu anda da bir müzede duruyor. Bir ikincisini yaptılar, o da Londra'daki Bilim Müzesi'nde duruyor. Onu fotoğrafladığım zaman bu proje bitmiştir.” Bilgi için: <http://calculus.photography>

